

اخلاق در مامایی

شولی ر. جونز

با مقدمه‌ای از:

آندره سیمون

مترجمین:

میترا صفری - دکتر بهروز یزدانپناه

اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی باسوج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اخلاق در مامایی

ترجمة: میترا صفری - دکتر بهروز یزدان پناه

□ لیتوگرافی: نیما □ چاپ: امیر □ تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

□ چاپ اول: ۱۳۸۳ □ حق چاپ محفوظ

ناشر: انتشارات نوید شیراز

دفتر شیراز - تلفن/ نمابر ۲۲۲۶۶۶۲ - ۰۷۱۱ □ ص.پ: ۷۱۲۶۵/۶۶۶

دفتر تهران - تلفن/ نمابر ۵۹۳۵ - ۸۸۹۰ - ۲۱

پست الکترونیکی: E-Mail: navid_publication@yahoo.com

ISBN : 964-358-248-5

شابک : ۹۶۴-۳۵۸-۲۴۸-۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه مترجمین	۵
پیشگفتار	۷
دیباچه	۱۱

بخش اول - نظریه‌های اخلاقی و ابعاد آن

فصل اول: مقدمه	۱۵
فصل دوم: نظریه اخلاقی	۲۱
آیا استدلال اخلاقی جزئی از زندگی روزانه است؟	۲۱
علم اخلاق چیست؟	۲۲
اخلاقیات جامع (اخلاقیات)	۲۲
نظریه اخلاقی / معنوی	۲۳
اخلاقیات عملی	۲۴
موضوع اخلاقی چیست؟	۲۶
معضل اخلاقی چیست؟	۲۷
تضاد اخلاقی چیست؟	۳۴
چگونه ما معضلات را حل می‌کنیم - آیا ما به نظریه‌های اخلاقی نیاز داریم؟	۳۵
نظریه‌های اخلاقی	۳۶
نظریه اصالت سودمندی	۳۶
اصالت سودمندی عمل	۳۷
اصالت سودمندی قانون	۳۸
برخی انتقادات از اصالت سودمندی	۳۹

۴۲	نظریه اصالت وظیفه (وظیفه‌شناسی).....
۴۳	وحدت خواهی عقلانی.....
۴۵	نظریه اصالت وظیفه سستی.....
۴۶	کثرت‌گرایی ذاتی.....
۴۹	شق دیگر؟.....
۵۱	فصل سوم: ابعاد اخلاقی نقش ماما.....
۵۵	درمانگر.....
۶۱	آموزش دهنده.....
۶۵	مشاور.....
۶۸	پند دهنده.....
۶۹	دوست.....
۷۱	مدافع.....
۷۲	پژوهشگر.....

بخش دوم - مطالعات موردی

۸۷	فصل چهارم: مقدمه‌ای بر مطالعات موردی.....
۹۳	فصل پنجم: رازداری و محرمانه بودن اطلاعات مراجعین.....
۹۵	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده.....
۱۰۶	بحث بعدی.....
۱۰۶	نقض یا تخطی از رازداری.....
۱۰۷	نقض یا تخطی از حفظ حریم خصوصی.....
۱۱۰	رازداری و حفظ حریم خصوصی چه کسی اهمیت دارد؟.....
	در خصوص اطلاعات چه زمانی کارکنان بخش سلامت نیاز به مراعات رازداری
۱۱۲	و حفظ حریم خصوصی دارند؟.....
۱۱۵	کاربرد نظریه‌ها.....
۱۱۵	نظریه اصالت سودمندی.....

۱۱۷	نظریه اصالت وظیفه
۱۱۹	فصل ششم: پاسخگویی
۱۲۱	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده
۱۳۳	بحث بعدی
۱۳۴	برای چه کسانی و چه چیزی ماماها پاسخگو هستند؟
۱۳۹	ماماها به چه کسانی پاسخگو هستند؟
۱۴۵	کاربرد نظریه‌ها
۱۴۵	نظریه اصالت سودمندی
۱۴۶	نظریه اصالت وظیفه
۱۴۹	فصل هفتم: خودمختاری و رضایت
۱۵۲	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده
۱۶۲	بحث بعدی
۱۶۲	خود مختاری
۱۶۹	پدر سالاری
۱۷۳	رضایت
۱۷۸	کاربرد نظریه‌ها در مورد کارولین
۱۷۸	نظریه اصالت سودمندی
۱۸۰	نظریه اصالت وظیفه
۱۸۱	فصل هشتم: مخالفت وجدانی به شوکت در سقط
۱۸۳	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده
۱۹۲	بحث بعدی
۱۹۳	غریبالگری برای ناهنجاری جنینی
۱۹۸	مخالفت وجدانی
۲۰۵	حقوق مادر در قبال حقوق جنین
۲۰۸	تولد زنده بعد از ختم بارداری
۲۱۲	کاربرد نظریه‌ها در موقعیت آنجلا

۲۱۲	نظریه اصالت سودمندی
۲۱۳	نظریه اصالت وظیفه
۲۱۵	فصل نهم: لقاح کمکی - حق یا معضل
۲۱۸	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده
۲۲۶	بحث بعدی
۲۲۷	موضوعات اخلاقی کلی در روش‌های تولید مثل کمکی
۲۳۱	امور اخلاقی درباره روش‌های گوناگون تکنولوژی تولید مثل کمکی
۲۳۹	پژوهش رویان
۲۴۰	کاربرد نظریه‌ها در مورد اقدامات کلاری
۲۴۰	نظریه اصالت سودمندی
۲۴۱	نظریه اصالت وظیفه
۲۴۳	فصل دهم: امتناع یا انصراف از درمان
۲۴۵	پرسشهای مطرح شده برای بررسی به وسیله خواننده
۲۵۹	بحث بعدی
۲۵۹	ارزش زندگی
۲۶۵	کیفیت زندگی
۲۶۶	تقدم زندگی
۲۶۹	کشتن یا اجازه فوت؟
۲۷۳	کاربرد نظریه‌ها در مورد جاسمین
۲۷۳	نظریه اصالت سودمندی
۲۷۳	نظریه اصالت وظیفه
۲۷۵	فصل یازدهم: نتیجه‌گیری

مقدمه مترجمین

جهان امروز، در غوغای تولید و مصرف هر روز بیشتر از روز قبل نیازمند اخلاق و معنویت است. نیاز بیماران و مددجویان به رعایت اخلاق و معنویت توسط مراقبین سلامت جامعه از همه چشمگیرتر است. رعایت اصول اخلاقی و انسانی در پیشگیری، تشخیص، درمان و انجام هرگونه پژوهش از بدیهیات است. یکی از مباحث مهم در اخلاق، پرداختن به فلسفه‌های اخلاقی است. از آنجا که اخلاق پزشکی شاخه‌ای خاص از مقوله اخلاق به طور عام است، بنابراین هر نظر و دیدگاهی از فلسفه اخلاق را بپذیریم، طبیعتاً آن دیدگاه کلی در اجزا خود از جمله اخلاق پزشکی تأثیر خواهد گذاشت.

با توجه به اینکه انسان عصاره جهان خلقت و در میان موجودات از شرافت و کرامت مخصوص برخوردار است، حیات و سلامت او بسیار ارزشمند است. شناخت و تنظیم روابط صاحبان حرف پزشکی با مراجعین، بیماران و اطرافیان بیمار، همکاران و دانشجویان باید به شکلی باشد که رضای خدا و حفظ حقوق انسانی و مصلحت فرد و جامعه را در برگیرد. حفظ و مراقبت از شخصیت انسانی بیمار، مراقبت روحی و روانی از بیمار، مراقبت جسمانی از بیمار، رعایت اصول اخلاقی در امور پژوهشی از جمله مواردی است که شاغلین حرف مختلف پزشکی لازم است آن را مراعات کنند.

کتاب و منابع مختلف موجود در رابطه با اخلاق پزشکی بسیار است، اما در مورد اخلاق در حرفه مامایی بطور خاص با کمبود منابع و کتب مواجه هستیم. البته بسیاری از اصول اخلاق پزشکی قابل تعمیم به همه حرفه‌های گروه پزشکی است اما شاغلین هر

حرفه ممکن است با موضوعات اخلاقی و مسائلی مواجه شوند که لازم است به طور ویژه به آن پرداخته شود. کتاب حاضر ضمن پرداختن به فلسفه‌ها و نظریات اخلاقی بکارگیری آنها را در موقعیتهای بالینی و عملی مورد بحث و بررسی قرار داده است. گرچه اصول و قوانین حرفه‌ای اشاره شده در کتاب، مربوط به جامعه‌ای است که از نظر اجتماعی و فرهنگی با جامعه ما متفاوت است، ولی کلیات برخی از این اصول اخلاقی و حرفه‌ای در بسیاری از جوامع قابل قبول است. موضوعات اخلاقی مطرح شده در کتاب از جنبه‌ها و دیدگاههای مختلف فلسفی و اخلاقی به گونه‌ای مورد بحث و بررسی قرار گرفته که قضاوت نهایی با خواننده است. با توجه به مطالب پیش گفت، مترجمین مطالعه این کتاب را برای همه دست اندرکاران حرفه مامایی و سایر حرف پزشکی اعم از محققین، مدرسین، دانشجویان، شاغلین و غیره مفید می‌دانند.

پیشگفتار

امروزه همه جا در خدمات مربوط به مادران موضوعات اخلاقی وجود دارد و هنوز اغلب مواقع در مورد چگونگی برخورد درمانگران^۱ با این موضوعات فهم اندکی وجود دارد. بسیاری از ماماهاى واجد شرایط، در حالی که ادعا می کنند در کارشان اخلاقی هستند ممکن است در عمل برای تعریف آن شدیداً دچار زحمت شوند. یک رویکرد اخلاقی خیلی اوقات اکتسابی است چنانکه در این راه درمانگران به نحوی اجتماعی شده اند که گویی عملکرد اخلاقی ماهیت ثانویه ی آنها می شود. این رویکرد تصور نادرستی است، زیرا از پیچیدگی مراقبتهای معاصر مربوط به مادران چشم پوشی می کند و اهمیت دگرگونی در میان زنان باردار و آنهایی که در خدمات سلامت کار می کنند را نادیده می گیرد، همچنین پیشرفتهای مهم در قانون مراقبت سلامت را به دیده حقارت می نگرد.

در سالهای اخیر تلاشهایی برای فراهم کردن حق انتخاب و پیشبرد خود مختاری زن باردار صورت گرفته است، در دنیایی با منابع نامحدود چنین کوششی تقریباً بدون عارضه است. امروزه که خدمات سلامت نسبتاً همراه با پرداخت اجباری است، در برابر آزادی عمل برای رسیدن به خود مختاری و اعمال سلیقه تفضیقاتی فراهم شده است. وقت در دسترس برای گفتگو با هر زن باردار محدود است. زمانی که ماماها با منابع محدود و سلیقه های متضاد برخورد می کنند باید چه کار کنند؟

چاپ تجدید نظر شده کتاب، شرحی دست یافتنی از نظریه های مورد استفاده در

بحثهای اخلاقی تهیه کرده و سپس مجموعه‌ای از مطالعات موردی را ارائه داده است. این مطالعات خواننده را ملزم می‌کند که چگونه با یک روش اخلاقی به مشکلات عملی بپردازد. چنین ترکیبی از نظریه و عمل خواننده را با درک صحیح مفاهیم اخلاقی و فهم چگونگی دسترسی افراد مختلف به موقعیتهای بالینی ارائه شده، آشنا خواهد کرد. در حالی که از سوی برخی افراد اخلاقیات به عنوان یک موضوع اخلاقی نگریسته می‌شود که باید در کلاس درس و کنفرانسها مورد بحث قرار گیرد، اهمیت تصمیم‌گیری روزانه در مورد مسائل اخلاقی به مفهوم این است که باید شکاف بین نظریه و عمل پر شود. کتاب حاضر به خواننده در انجام این کار کمک می‌کند. استفاده از نقش بازی کردن در کلاس برای عملی کردن مطالعات موردی به دانشجویان کمک می‌کند که از رویکردهای مختلف مورد قبول، آگاهی بیشتری پیدا کنند.

مراقبت‌های مربوط به مادران یک فرآیند چند تخصصی است. که درمانگران را به درگیر کردن هرچه بیشتر زن و خانواده‌اش ملزم می‌کند. ماماها در عرصه‌های بالینی گوناگون مانند مشاوره قبل از لقاح، غربالگری قبل از تولد، مراقبت حین زایمان، مراقبت ویژه از نوزاد، حتی ختم بارداری، درگیر هستند. عملی کردن سلیقه مادران منجر به درخواست برای زایمان در خانه، زایمان در آب و سزارین می‌شود. بطور اجتناب ناپذیری، مردم به مجموعه این عرصه‌ها، با دیدهای گوناگون دست می‌یابند.

برخی امور مادی مانند تصمیم‌گیری ماما در مورد چگونگی سازماندهی ظرفیت کاری خود نیز به همان اندازه ممکن است دارای ابعاد اخلاقی باشد. با وقت محدود جهت انجام ویزیت‌های قبل از تولد متوالی، اگر یک زن به وقت بیشتر از آن چیزی که

ماما پیش بینی می‌کرد نیاز داشته باشد او چه می‌کند؟ آیا خسارتی که به دیگران در اثر دریافت توجه کمتر وارد می‌شود، با نفع رساندن و توجه بیشتر به این زن جبران می‌گردد؟

میدان عمل برای تضاد در بسیاری از عرصه‌های مامایی وجود دارد. عقاید شخصی ممکن است تأمین مراقبت مؤثر را برای یک ماما مشکل کند. این موضوع ممکن است در مورد ختم بارداری بسیار آشکار باشد. ضمن اینکه یک ماما حق انتخاب اعلام یک مخالفت وجدانی در درگیر شدن با این پروسیجر را دارد، انجام دادن آن نیز مشکلات عملی را لااقل برحسب دیدگاههای شغلی مطرح می‌کند.

نقش در حال توسعه ماما در بخش مربوط به ابعاد اخلاقی نقش ماما بیان شده است. علاوه بر وظایف بالینی، ماما درگیر آموزش، مشاوره، مدافعه و تحقیق است. اهمیت حیاتی رویکرد اخلاقی در این عرصه‌ها در چاپ جدید پوشش داده شده است. در سراسر کتاب به لزوم پیشرفت در قانون مراقبت سلامت برای مامایی تأکید شده است. به عنوان مثال حقوق قانونی ماما و یا وظایف قانونی ماما در رابطه با ختم بارداری در سه ماهه سوم چیست؟ ماماها چگونه بایستی با قضیه جانشینی برخورد کنند؟ زمانی که بحث مربوط به انصراف از درمان برای یک نوزاد کاملاً بیمار مطرح می‌شود، منافع و مصلحت چه کسی بایستی دنبال شود؟ دقیقاً چون مسائل اخلاقی هر روز به وجود می‌آیند، پس موضوعات قانونی نیز دارای اهمیت روزانه هستند.

همه ماماها، چه آنهایی که جدیداً واجد شرایط شده‌اند و یا آنهایی که سالها کار کرده‌اند بایستی با پیشرفتهای بسیار در مراقبت سلامت همگام باشند. درمانگران بایستی

تضمین کنند که پیش نیازهای پاسخگویی قانونی و حرفه‌ای برآورده شده است و با پیشرفت در فعالیت بالینی مبتنی بر پژوهش همگام باشند. کسانی که تازه وارد حرفه مامایی می‌شوند بایستی یاد بگیرند از ملاحظات اخلاقی که ممکن است در هر روز از زندگی کاری پدید آید، مطلع باشند. جامعه مرتباً در حال تغییر است و سطح توقعات مردم بالاست. همه اینها دارای یک بعد اخلاقی است و ارزیابی از چگونگی دستیابی به مسائل اخلاقی همیشه مهم بوده است.

در بسیاری از موقعیتها، پاسخهای ساده وجود ندارد و نویسنده کتاب عرصه‌هایی را شناسایی کرده است که در آنجا بحثهای اضافی ممکن است مفید باشد. ترکیب مطالعات موردی و پیشنهادها برای چنین جدلهای آتی در چاپ جدید کتاب، کمک بزرگی برای افراد درگیر در حرفه مامایی خواهد بود. من خواندن این کتاب را به دانشجویان مامایی، آموزش دهندگان آنها و کسانی که درگیر فعالیتهای بالینی هستند، توصیه می‌کنم.

آندره سیمون

دیباجه

هدف از نوشتن این کتاب کمک به آموزش دانشجویان مامایی قبل و بعد از دریافت پروانه است. ضمن اینکه سایر دانشجویان مراقبت سلامت نیز از آن مستثنی نیستند. این کتاب می‌تواند به وسیله افرادی که درگیر آموزش و تربیت دانشجویان مامایی هستند مانند ماماها‌ی بالینی و مدرسین مورد استفاده قرار گیرد. امید می‌رود که این کتاب مخصوصاً برای کسانی مفید واقع شود که احساس می‌کنند بوسیله گنجاندن اخلاقیات در برنامه آموزشی تحت فشار قرار دارند، حتی اگر به خاطر برجسته کردن مثالها و شرح اصول خاص باشد؛ گرچه هدف این نیست که کار نهایی باشد.

اینکه در کنجای برنامه آموزشی، علم اخلاق گنجانده شود، قابل بحث است. می‌توان استدلال کرد که این یک نیاز اساسی دانشجویان است و بایستی آن را به عنوان محتوی عمده‌ای در شروع آموزش، برجسته و نمایان ساخت. صحیح است که در مورد آناتومی، فیزیولوژی، جامعه‌شناسی و حتی روان‌شناسی نیز چنین گفته شود، زیرا به دلایل مختلف آنها دارای اهمیت مساوی هستند. نویسنده گمان می‌کند ارزنده‌تر است که علم اخلاق در سراسر طول دوره ادامه داشته باشد، با اصول اساسی فعالیت روزانه مانند پاسخگویی، راز داری شروع شود و با اصول پیچیده‌تر در خور با مراحل مختلف آموزش به پایان رسد. اما اکنون در برنامه آموزش مامایی که مؤسسات آموزش عالی ارائه می‌کنند و با چارچوب متعادل رایج، این امر امکان‌پذیر نیست.

این کتاب در دو بخش ترتیب داده شده است. بخش یک شامل نظریه‌های اخلاقی است که سابقه دلایل احتمالی برای تصمیم‌گیری اخلاقی معین را ارائه می‌دهد. این بخش سپس به وسیله بررسی ابعاد اخلاقی فعالیت مامایی، ارتباط بین نظریه اخلاقی و کاربرد عملی و تحلیل آن را برقرار می‌کند. بخش دوم عمدتاً شامل ۶ مطالعه موردی در فصول جداگانه با سوالات مربوطه و نکات قابل بحث پیرامون این سوالات است.

هر فصل دارای مطلب بحث بعدی است و نسخه‌های پیشنهادی در این قسمت فهرست شده که ممکن است برخی از خوانندگان برای پیگیری موضوع، مطالعه آن را علاوه بر منابع انتخاب کنند. با استفاده از این مطالعات موردی انتظار می‌رود که خوانندگان قادر شوند نظریه‌های اخلاقی ذکر شده در بخش یک کتاب را بکار ببرند. مطالعات موردی بر طبق نیازهای مشهود دانشجویان ترتیب داده شده است. به عنوان مثال چنین پنداشته می‌شود که لازم است قبل از بررسی جنبه‌های اتانازی اصل راز داری مورد خطاب قرار گیرد. از اینرو بنظر می‌رسد راز داری اول و امتناع یا انصراف از درمان آخرین موضوع باشد. اطلاعات بعدی درباره مطالعات موردی را می‌توان در شروع بخش دوم پیدا کرد و فهرست لغات مربوط به واژه‌های مورد استفاده نیز برای کمک به روشنی مطالب در کتاب گنجانده شده است. شخصیهایی که در مطالعات موردی و مثالها استفاده شده است برای مجسم کردن هیچ نژاد و یا طبقه اجتماعی خاصی انتخاب نشده‌اند و اسامی به طور تصادفی انتخاب شده است.

خواننده‌ها پی خواهند برد که نویسنده از موقعیتهایی استفاده کرده است که برخی از آنها به طور خالص مامایی نیستند، بلکه فقط سوگیری مامایی دارند، هیچ پوزشی در این مورد صورت نگرفته است زیرا در عمل اینها عرصه‌هایی هستند که بیشترین ارتباط را با دانشجویان و ماماها و واجد شرایط دارند. در حقیقت این موقعیتها به وسیله ماماها درخواست شده و توسط نویسنده در شروع کار اصلی غربال شده است. همچنین موقعیتهایی وجود دارند که مربوط به مراقبت سلامت نیستند اما به برجسته نمودن و روشن کردن اصول بدون ایجاد سردرگمی در موضوعات، کمک می‌کنند.

هدف کتاب این است که این موقعیتها بر طبق نیاز آنهایی که دوره‌ها را طی می‌کنند و یا طبق نیاز افرادی که خواهان دسترسی آن هستند، مورد استفاده قرار گیرد.